



Tillsammans för bättre inomhusmiljö i bostäder

Vi vistas stor del av tiden inomhus och tillbringar i genomsnitt en tredje del av vårt liv i bostaden. Att ha en bra inomhusmiljö hemma är viktigt för hälsan, men inte alla förunnat. Enligt statistik från Folkhälsomyndigheten har var femte svensk synliga fuktskador, synligt mögel eller mögellukt i sitt hem. Var tionde svensk upplever besvär som relateras till inomhusmiljön i bostaden, vanligast i form av komfortproblem, allmänsymtom (trötthet, huvudvärk, minnes- och koncentrationssvårigheter), hudsymtom och retningsymtom från ögon och luftvägar.

I det här infobladet finns information om ansvaret för olika aktörer i samhället och hur de bör samarbeta för bättre inomhusmiljö i bostäder.

Fastighetsägaren

Fastighetsägaren ansvarar för att byggnaden inte medför risker för de boendes hälsa.

-Ska ha kunskap och rutiner för att upptäcka, förebygga och åtgärda brister som exempel bristfällig ventilation eller fuktskador i en bostad.

-Ska vid misstanke om fuktskador eller annan inomhusmiljöproblematik anlita en innemiljöutredare eller annan sakkunnig för utredning av byggnaden.

-Ansvarar för att obligatorisk ventilationskontroll, OVK, utförs regelbundet och att anmärkningar på ventilationen åtgärdas.

Hyresgästen/ bostadsrättsinnehavaren

Hyresgäst/boende är skyldig att sköta om sin bostad och se till att skador förebyggs till exempel på följande sätt:

-Hålla bostaden i vårdat skick till exempel genom att städa.

-Se till att luftventiler/don hålls öppna och är rena för att ventilationen ska fungera. Luftfilter i ventiler ska bytas regelbundet och filter i köksfläkten ska hållas rent.

-Risken för mikrobiell tillväxt i badrum, till exempel i kakelfogar, minskas genom regelbunden städning och att vatten på golv och väggar torkas av efter dusch/bad. Om det finns fönster i badrummet, är de bra med en kort vådning efter dusch/bad.

-För att motverka hög luftfuktighet inne i bostaden bör kläder torkas i torkrum, i torktumlare eller torkskåp i ventilerat utrymme, alternativt hängas utomhus.

-Kontrollera regelbundet att till exempel element, diskmaskin och kyl/frys inte läcker. Vattenlås och golvbrunnar behöver också rengöras regelbundet.

Vid problem med till exempel otillräcklig ventilation eller misstanke om fuktskador i en bostad ska hyresgäst/boende i första hand ta kontakt med sin fastighetsägare. En hyresgäst, som är medlem och som är missnöjd med fastighetsägarens åtgärder, kan få råd och stöd av Hyresgästföreningen. Man kan också kontakta kommunens Miljö och hälsoskydds nämnd.

Ägare av egnahem

Den som äger ett småhus ansvarar själv för sin bostad och dess inomhusmiljö. Detta innebär:

-Ett eget ansvar att utreda och åtgärda brister i bostaden. Vissa skador kan omfattas av hemförsäkringen.

-Att man på egen bekostnad kan anlita en innemiljöutredare eller annan sakkunnig för utredning av misstänkta brister i inomhusmiljön.

Innemiljöutredare

Kan anlitas av fastighetsägaren för byggnadsteknisk utredning av fastigheten.

-Bör ha dokumenterad kompetens och erfarenhet av utredning av fuktskador och andra brister i inomhusmiljön.

-Ska systematiskt utreda möjliga orsaker till upplevda inomhusmiljöproblem och föreslå åtgärder i syfte att eliminera eller minska problemen.

-Utredningen bör sammanställas i en skriftlig rapport med följande uppgifter:

- Utredningens omfattning
- Konstaterade brister och orsaker till dessa
- Utredarens bedömning av bristerna
- Förslag på vidare utredning och/eller åtgärder





Tillsynsmyndigheter

Hyresgäst/boende som upplever att fastighetsägaren inte åtgärdar påtalade brister som till exempel fuktskador och oönskad lukt i bostaden, kan vända sig till kommunen för att få hjälp:

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har ansvar för att kontrollera fastighetsägarens efterlevnad av miljöbalkens regler avseende bostadsmiljön.

-Kan kräva att fastighetsägaren utför undersökningar och åtgärder om det finns risk för olägenhet för människors hälsa. Vid tillsynen tillämpas bland annat Folkhälsomyndighetens allmänna råd och vägledning.

-Kan även kontaktas för rådgivning och information.

Byggnadsnämnden ansvarar för tillsyn enligt plan- och bygglagstiftningen. Nämnden har tillsynsansvar över att obligatorisk ventilationskontroll, OVK, görs regelbundet i flerbostadshus och att anmärkningar på ventilationen åtgärdas. Inlämnade OVK-protokoll kan enkelt begäras ut från byggnadsnämnden, se kontaktuppgifter på respektive kommuns hemsida.

Primärvården

-Gör medicinsk utredning utifrån symptom, i syfte att ställa en sjukdomsdiagnos.

-Samråder vid behov med Arbets- och miljömedicin vid ospecifika besvär med klar koppling till vistelse i bostaden.

-Tar ansvar för medicinsk behandling och uppföljning av besvaren, vid behov. Byggnadstekniska åtgärder är dock alltid första linjens "behandling" vid inomhusmiljörelaterade besvär och kan inte ersättas av medicinering eller andra terapeutiska insatser.

Arbets- och miljömedicin, Akademiska sjukhuset

-Ger kunskapsstöd till primärvården, specialistvården, miljökontoren och andra instanser, vid behov.

-Utredar förekomst av kvalster- eller pälsdjursallergen i dammprov från bostaden. Analysen görs i eget laboratorium, på remiss från primär- eller specialistvård.

-Hjälper till med att tolka analys- och mätresultat från inomhusmiljöutredningar och ger vid behov förslag på kompletterande utredning eller åtgärder.

-Ger utbildningar och annan riktad informationsspridning om inomhusmiljöns betydelse för hälsan.

-Gör utredningar och sambandsbedömningar av svårbedömda patientfall, på remiss från primärvården/specialistvården.

-Besvarar frågor från allmänheten om brister i inomhusmiljön i bostäder.



Mer information

Arbets- och miljömedicin Uppsala:
www.amm uppsala.se

Boverkets information om OVK:
www.boverket.se/sv/byggande/halsa-och-inomhusmiljo/ventilation/ovk/

Byggdoktorn: www.byggdoktor.se

Fastighetsägarna:
www.fastighetsagarna.se

Folkhälsomyndighetens tillsynsvägledning om miljöbalkens regler för hälsoskyddet: www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/miljohalsa-och-halsoskydd/

Hyresgästföreningen:
www.hyresgastforeningen.se

Hälsobesvär av inomhusmiljön, Centrum för Arbets- och miljömedicin Stockholm:
http://dok.sll.se/CAMM/Faktablad/Halsobesvar%20av%20inomhusmiljon_2017.pdf

Swesiaq: www.swesiaq.se

